

NIONDE
ÅRG.
№ 12

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

24 mars
1926

Svenska Odlingens Vänners årsmöte i Hapsal den 14 mars.

Årsmötet föregicks av en stämmingsfull och talrikt besökt svensk gudstjänst i Hapsals kyrka kl. 1/29 f. m., varvid rektor P. Söderbäck, Birkas, höll predikan med svensk fastlagsmessa.

Kl. 11 f. m. öppnades årsmötet å hotell Petersburg av förenings ordf., lektor H. Pöhl. Efter fördragande av förslag till dagordning, som godkändes, utsågs rektor P. Söderbäck och lektor H. Pöhl att leda dagens möte. Till sekreterare för dagen utsågs agronom E. Adalberth och folksekreterare N. Blees. Ett 60-tal föreningsmedlemmar hade tillstådeskommit.

Föreningens ordförande H. Pöhl föredrog årsberättelsen för år 1925, som är föreningens 17: de verksamhetsår. Arbetet har bedrivits efter samma riktlinjer som förut. S. O. V. har nu 8 lokalavdelningar anslutna med en centralstyrelse i Reval. En lokalavdelning har under året nybildats å Nargö. Svenska Klubben i Reval samt ungdomsföreningen "Framåt" därstädes äro ävenledes anslutna till S. O. V. Medlemsantalet utgjorde 514, varav i Reval med Nargö och Hapsal 115, Ormsö 146, Nuckö 87, Rickholtz 70, Vichterpal 38, Korkis 30. Odinsholm 18 och Rågörna 10 medlemmar. Med understöd av Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlan-

det, näml. lokalavdelningarna i Borås och Malmö, har föreningen åter kunnat öppna den en tid nedlagda skolan i Korkis. Från utsedda lärarinnan, frk. O. Hallberg, har liksom från lärarinnan i Vihterpal, fröken K. Hammerman, inrapporterats framgångsrikt arbete. Fröken Hammerman har i sitt svåra arbete i Vichterpal frivilligt understötts av fröken L. Einbluth, som verksamt biträtt med undervisning i handarbete bland svenskungdomen i Vichterpal.

Föreningen har avhållit 2 allmänna möten under året. Svensk-dagen, den 6 november, blev på sedvanligt sätt högtidlighållen överallt i svenskbygden, flerstädes i samband med föredrag. — En av de äldre medlemmarna — som därjämte var en av de sista Dagösvenskarna — Christian Pisa, Reval, har under året avlidit. Mötesdeltagarna hedrade hans minne genom att resa sig.

Föreningens kassör, N. Blees, föredrog kassa-redovisning för år 1925. Föreningens egna inkomster och utgifter balanserade å Emk. 551.596. Medlemsavgifterna hade uppgått till 36 420 Emk., inkomsterna genom fester 19.105 Emk. och de allmänna estniska anslagen, Revals skola inberäknad, till 350.000 Emk. Andra gåvor och anslag utgjorde 92.825 Emk. — För Birkas folkhögskola föredrog rektor P. Söderbäck särskild kassaredovisning, slutande å Emk. 1.317.000 — I anslag från

estniska staten har skolan åtnjutit Emk. 423.360:—

Revisorernas berättelse över S. O. V:s och Birkas folkhögskolas räkenskaper och förvaltning för år 1925 föredrogs av herr G. Kühn, Reval. Enligt revisorernas förslag beviljades full och tacksam ansvarsfrihet åt styrelsen samt räkenskapsförarna för S. O. V:s och folkhögskolans räkenskaper.

Styrelsens budgetförslag för året 1926 föredrogs av herr Blees. Förslaget upptog för S. O. V:s egen verksamhet en slutsumma av 745.000 Emk. och för Birkas folkhögskola 1.190.000 Emk.

Medlemsavgifterna för 1926 sattes till 100 mk. pr medlem för Revalsbor, men för övriga orter till 75 mk. för manliga och 50 mk. för kvinnliga medlemmar. Minimavgiften blev alltså fortfarande 50 mk. Budgetförslaget godkändes av årsmötet.

Styrelseval för 3-årsperioden 1926—1928 förrättades, varvid styrelsens sammansättning blev ungefär densamma som förut. Antalet medlemmar i densamma utgör nu 10. Som nya medlemmar i centralstyrelsen invaldes kapten A. Lindqvist, Reval, och rektor P. Söderbäck och agronom E. Adalberth, Birkas. — Till revisorer för 1926 utsågos fru R. Beipman, frk. D. Pettersson och herr C. M. Berg, alla från Reval, med herrar E. Tui, Paschlep, och J. Berggren, Wormsö, som suppleanter.

Rektor P. Söderbäck föreslog inrättande av vandringsbibliotek, som skulle cirkulera mellan byarna. Efter bokinventering genom lärarna, vartill S. O. V. borde utsända uppmaning, skulle varje skola (event. lämplig person, boende utanför skolan) snarast anskaffa ett transportabelt bokskåp med plats för t. ex. 50 böcker. Beslöts i enlighet med förslaget och skall styrelsen uppdraga åt lämpliga personer att anskaffa skåp och överta vården av dessa vandringsbibliotek.

Lektor H. Pöhl refererade en anhållan från Nargö kommun om S. O. V:s övertagande av Nargö skolhus för tryggande av den svenska besittningsrätten. Beslöts på vissa villkor övertaga nämnda skolhus.

Med anledning av en förfrågan av herr Joel Nyman rörande användningen av en föreningens tomt å Vormsö, vartill staten är ägare och som, fast oanvänd, betingar högt arrende, beslöts på förslag av herr Wikström, att styrelsen skulle hos jordbruksministeriet anhålla om nedsättning av arrendet å tomt.

Årsmötet, som icke lämnade något övrigt att önska vad god anda och saklighet beträffar, avslöts med avsjungandet av modersmålets sång.

Ett inlägg med avledning av R. T-n's artikel.

Estlands svenskar äro i alla fall riktiga svenskar! Därpå är R. T-n's artikel i Kustbon nr. 9 ett bevis. Det anses nämligen vara ett svenskt särdrag att ej se och att vilja förneka egna förtjänster och goda sidor. Så som R. T-n gör, då han påstår, att det är ont om praktiskt folk, men att det tydligen finns gott om fantast och idéfolk. Och till dessa fantasi- och idémänniskor höra också folkhögskolelärarna.

Nu vill jag först som sist säga, att det inte är för att vederlägga den sista punkten, som jag skriver — där är jag själv "part i målet," som det heter, utan det är för att slå ett offentligt svar till försvar för estlandssvenskarna.

Alltså första gången jag mötte ett par Runöbor var på landsvägen uppe vid Rikull och de buro en spinnrock. Vi kommo förstas i samspråk med varandra och så frågade jag, varför de kom-

mo så där med en spinnrock. "Jo bättre spinnrockar än i Bergsby går inte att få." Det var ett betyg det, ty enligt vad Klein skriver i sin bok Runö äro runöborna själva inga klåpare i snickaryrket. Det var en "gång" på den, så det fröjdade ögon och öra. Heder åt spinnrockmakaren i Bergsby!

På mitt skrivbord står en ask med lock. Den är svarvad i masurbjörk med väggar tunna som löv och med en högst förnämlig form. Jag vill se den svarvare, som gör en bättre. Vill någon ha en sådan ask, kan han gå till Höbring. Där bor den skicklige hantverkaren. Hälsa i förbifarten på hos skraddaren därstädes! Jag har just på mig en kostym, som han har sytt. Många skraddare har jag använt mig av och mycket pengar har de tagit, men bättre arbete har jag inte sett — men dyrare.

Och eftersom vi äro på vandring kan vi beställa ett par stövlar i Guttanäs för att ta med och visa för skomakare t. ex. i Sverige, och jag tror de skola säga, att ett sådant arbete gjordes bara i "den gamla goda tiden," ty så duktiga yrkesmän finns inte nu — och inte gör fabrikena så goda saker.

Och vill vi gå till Österby, ska vi titta in i en kvarn, som en bonde ensam har byggt från foten till yttersta vingpetsen. Det är fina saker, och titta vi in i logarna här och där, ska vi se brytmaskiner — hemgjorda — som inte skäms för sig — och mycket, mycket annat.

Eller gå till någon av bysmederna och se hur han på en stål-skiva, som skall bli till lie, på ömse sidor väller på ett järnlager. Det är en konst, ja, en stor konst.

Men eftersom det här kan bli ett beröm för bara Nuckö far vi till Rågöarna och tittar på gubben Strängs ölkappar, eller till Runö och tittar på de hembyggda jalorna eller Ormsö och ser vackra hemvävda ryor och täcken eller till "väverskan" på "Vän-back", som nog har dukar, som göra att det vattnas i munnen — för att nu ta några exempel.

Då man dessutom betänker, att livet i Aiboland är grundet på självhushållning" d. v. s. att man köper det minsta möjliga och gör det mesta själv och gör det bra och vackert — så är det belägg nog för att R. T-n har fel.

Och ändå menar han rätt. Han skriver till slut: "Det praktiska livets utveckling måste bevakas och i första ordning lant-hushållning." Precis så! d. v. s. folket måste få reda på de nya idéer, som tillämpas vid skötsel av jord och kreatur — och vi tillägga av sig själva, sin arbetskraft och stora praktiska förmåga och av sina hem. Alltså mer fantasi och flera idéer! Praktisk fantasi, praktiska idéer! Det är med andra ord skolning, som behövs. Det är just vad Birkas vill ge, och om R. T-n, som förvisso är en båda kunnig och praktisk man, någon gång på vägen från Ösel hem vill besöka oss, skola vi se, om det bland alla idéerna inte också i smedja och vid hyvelbänk i stall och på åker finnes lite grann av det praktiska.

Ni är välkommen. Vi räcka handen till ett gott samarbete.

Per Söderbäck
"Rootsi mees".

Svenska Odlingens Vänners fest i Reval.

Söndagen den 21 dennes hade S. O. V. anordnat en svensk fest i Reval i det nya Sjömanshemmet, Nya Hamngatan 11. Denna gång hade vi nöjet att få höra solosång av Rektor P. Söderbäck från Birkas. Rektor Söderbäck föredrog mästerligt den ena sången efter den andra för den andäktiga publiken, vilken i sin tur belönade sångaren med ihållande applåder. — Fröken G. Ehrmanns pianonummer — en verklig konstnjutning — belönades likaledes med ihållande applåder. — Lustspelet i en akt av P. A. Laurén på Helsingespråk "Emmi och Emma" ävensom folkdansen togo sig också mycket bra ut. Publikens livliga bifallsyttringar voro ett bevis på, att även dessa nummer voro vällyckade och på sin plats.

Ett varmt tack till alla medverkande!

Skada bara, att publiken icke var ännu talrikare. Många svenskar saknades. — Det vore önskligt att man litet oftare anordnade sådana underhållande samkväm.

Statsbudgeten. Riksdagen har i tredje läsningen godkänt budgeten för finansåret 1926—27. Budgeten balanserar på 7,848 miljoner, varav 2,180 faller på kom-

unikationerna, 1,870 på försvarsväsendet, 724 på jordbruket och 629 på undervisningsväsendet. —

Isförhållandena i Finska viken äro allt fortfarande mycket svåra. Ännu har det icke varit ångbåtsförbindelser med Finland. Posten går luftvägen. Isbrytarna ha fullt upp att göra med att införa båtar, som stått i isen, till Hangö.

Lagen angående ersättning för förstatligade gods har väckt mycken förbittring bland den tyska adeln. De ha hotat att med alla till buds stående medel tvinga regeringen att betala högre ersättning, och ha de redan gjort propaganda även i utlandet.

Genévemötet resultatlöst. Då Folkförbundet sammanträdde i Genève hoppades man, att en fast garanti för stormakternas grannsämja skulle vinnas — man var på god väg allt sedan Locarnomötet. Man var övertygad om, att Tyskland nu skulle inträda som rådsmedlem med rösträtt i Folkförbundet, men det kunde Tyskland tydligen icke. Briand och Camberlain ha haft ett hemligt avtal. Frankrike har nämligen för att göra Tysklands inflytande betydelselöst i stora rådet, då det gäller att avgöra frågor, som angå dessa båda länders nuvarande och event. mellanhavanden, begärt en rådsplats med vetorätt även för sin vasall Polen, och Camberlain har mot den allmänna engelska uppfattningen i hemlighet lovat bistå Frankrike härutinnan. Småstaterna med Sverige i spetsen komma dock emellan. De ansågo Tysklands inträde i rådet naturligt, men kunde inte gå med på, att en medelstor stat skulle få rösträtt i rådet. Det skulle försvaga småstaternas ställning. Tyskland kunde naturligtvis icke heller antaga anbudet, då dess rösträtt i rådet genom Polens inträde skulle blivit lika med noll. Någon klarhet uppnåddes därför icke nu. Frågans avgörande om Tysklands intagande uppsköts till hösten. Även Brasilien har begärt plats. Man tror, att Tysklands mindre gode vän Mussolini stått som hemlig rådgivare bakom Polen och Brasilien.

Professor von Wendt, Finland, fyller 50 år. Den 21 dennes fyllde professor Georg von Wendt femtio år. Han är en framstående universitetsprofessor, svensk riksdagsman, föredragare

och författare och framförallt svenskhetsman.

Hemskt dynamitmord i Stockholm. För någon tid sedan, den 12 dennes, har i Stockholm förövats ett dynamitmord, som med skäl väckt stor uppmärksamhet. Två affärsmän Eric von Arbin och M. A. Kreüger ha placerat ett dynamitpaket i direktor Flygborgs bil, varigenom bilen sprängdes och Flygborg mördades. Avsikten var, att mördarna, som voro Flygborgs kompanjoner skulle utfå den mördades livförsäkringssumma på 100.000 kronor. Planen skulle kanske ha lyckats, men som genom ett under räddades chauffören och genom hans vittnesmål lyckades man komma de omänskliga brottslingarna på spåren, och nu få de nog sitt rättvisa straff. Mördarna äro synnerligen fula fiskar och det har nu kommit i dagen, att de haft mycket fult bakom sig. Det är en av de hemskaste förbrytelser inom svensk kriminalhistoria man känner.

Danska änkedrottningen död. Enligt från Köpenhamn ingånget meddelande avled änkedrottningen av Danmark i lördags på aftonen.

Polsk-litauiska gränsfrågan upplösd. Det senaste litauiska besväret hos folkförbundet, vilket gällde mellanfallet i Podgayesko-gen vid polsk-litauiska gränsen har numera definitivt tillbakavisats av folkförbundet, som fastslagit, att den polska armén aldrig inträngt på litauiskt område, utan endast utan skottväxling drivit de litauiska trupperna tillbaka från det ifrågavarande skogsområdet, vilket tillhör Polen. På grund av mellanfallets likvidering ha de åtta anhållna litauiska soldaterna återsänts till hemlandet.

Genmäle.

Under rubriken „Ny lärarebostad i Norrby“ i Kustbon Nr. 9. d. å. far signaturen „—n“ ut mot Vormsö kommunalråd med beskyllningar, att kommunalrådet hjälpt bostadsbristen vid Norrby folkskola på ett förbluffande sätt.

Kommunalrådet får härmed upplysa Kustbons läsare om, att insändarens uppgifter ej motsvara verkligheten. Först och främst är det ej ett rum, som insändaren påstår, utan tre rum som tillhöra lärarebostaden och stå till

lärarens förfogande. Vad angår utrymmet, så tycks insändaren vara mycket svag i matematiken. Att kommunalrådet inrättat denna s. k. „bur“ åt läraren, är ett falskt påståede, ty nuvarande läraren vid Norrby skola, herr Johan Berggren, har själv hela tiden, bygget pågått, varit medlem och sekreterare i skolrådet vid ovannämnda skola, som omhänderhaft både arkitektur och uppsyn över arbetet — kommunen har endast fått bestrida omkostnaderna.

Om kommunalskrivare och pastorsbostaden äro allt för iögonfallande, skulle det kanske ej vara omöjligt låta insändaren uppställa kandidatur till dessa platser.

För Vormsö kommunalråd

A. Liljebäck,
Kommunalordförande.

St. Mikaelsskyrkan.

P a l m s ö n d a g.

Högmässa kl. 10,30 — Konfirmanderna kl. 6,30 Janseni 3—9.

Lysning till äktenskap: Kontoristen Alexander Klingberg och Magdalena Elisabeth Munak.

Döde: Johanna Johannesd. Punder, St. Rågö, d. 11. mars i en ålder av 13 år, 2 mån. och 28 dagar. — Sjömannen från Herrestad, Sverige, Johan Gustafsson den 22. mars å Diakonissanstalten i en ålder av 27 år 10 mån 23 dagar.

Född: Agnes Elisabeth Elfven-gren, St. Rågö, d. 6. mars 1926.

Erik Petzäll.

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

Trafikaktiebolaget MÄLAREN-HJÄLMAREN

TELEFONER: för passageraretrafiken 56-28, Norr 12-57, för godstrafiken Norr 12-99

Reguljära linjer: Stockholm — Köping — Kungsör — Arboga — Örebro
 Stockholm — Strängnäs — Västerås — Enköping
 Stockholm — Drottningholm — Sigtuna — Skokloster
 Stockholm — Öarna Ekerö, Björko, Adelsö och Svartsjölandet.

ANGÅENDE AVGÅNGSTIDERNÄ: SE DAGSPRESSEN

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
 Uniforms- och Sportatklär för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)
 Hamngatan 3 A STOCKHOLM Norrmalmstorg

M. DUBOIS, UPPSALA
 BAGERI- OCH KONDITORI A.-B.
 rekommenderas

Telefoner: Konditoriet 1523 - Bageriet 2780 - Kontoret 9

Olof Almér

Tel. 531 Kristianstad Tel. 163
 Välsorterat Fin- o. Grovbageri

HOTELL
EXCELSIOR
 Birgerjarlgatan 35, Stockholm
 (K. F. U. Ms hus)
 Rikstelefon o. telegramadress: EXCELSIOR
 Stockholmstelefon 98 27.

DRICK HAKONBOLAGETS LUXUSKAFFE!

ELEKTRISKA MASKINER,
 TRANSFORMATORER OCH
 APPARATER

ASEA

VÄSTERÅS

EGONLINEN

uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till

Karlskrona—Danzig—Libau—
 Riga—Reval—Hälsingfors.

Större och mindre
 Skogsparker på rot
 såväl som
 sågtimmer

köpes kontant av Säfveåns A. B.
 Göteborg

Bland rostat kaffe intager
SVEABLANDNING
 främsta platsen. Partiförsäljare:
ENGWALL HELLBERG Aktiebolag. Gefle.

Använd alltid Svenska Lås
 och Skruvar från A.-B. Pri-
 orverken, Norrköping.

GÖTEBORG
 K Ö P
OLOF ASKLUNDS
 BRÖD.
 Det är bäst.

Järnvägsrestauranten, Malmö
 i nya hemtrevliga lokaler med ingång
 från Skeppsbron
 Fullständig restaurantrörelse.
 Smörgåsbuffé - Konditoriafdelning

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolfs“. Rt. 440 & 14440

Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämp-
 ligen för alla i marknaden förekommande
 apparater och maskiner. — Begär offert!

Falkenberg

Använd

Extra vetemjölet

„ÖRNEN“

Den, som är förständig att ej låta sig dråras
 av allt utländskt köper alltid svenska varor. En
 gammal väikänd firma lämnar alltid köparen
 bästa garanti att vid inköp erhålla största valuta
 för sina penningar.

Våra tillverkningar:

SALUBRIN
SPRITÄTTIKA
AROMA ÄTTIKSPRIT

Eau de Cologne:
 Extrait Double CARITA
 Extrait Quadruple DELILA

Hårvatten: Lotion GAMBO
 Lavendelvatten: Extrait Triple GARITA äro
 var i sitt slag marknadens yppersta och därtill
 billigaste f.brikater. Därför garanterar

A.-B. P. HÅKANSSON, ESLÖV.

INGEN VET VAR
 haren har sin gång,
 men en var vet, att

PIX - PASTILLER

finnas överallt. Säljes i askar à 25 och 50 öre.
 Ensamtilverkare:

Pix Aktiebolag, Gävle

Hj. Söderlings Bageri
 Eskilstuna

Specialité: Sundhetsbrödstill-
 verkningar.

STUREHOF

Adelgatan 13, Malmö. Te. ef. 12 53.

1:sta klass Restaurant.

Billigaste och bästa frukostställe.

Middagar från 1—6. 3 rätter kr. 2.—.

Populära soupéer från 6—11 e. m.

Väl'agad husmanskost.

TRELLEBORGS BRYGGERI A.-B:s
 välkända tillverkningar

av
Vatten- och Läskdrycker

Tel. 78. rekommenderas Tel. 78.

För bilister och turister är
Kungsbacka Stadshotell
 den populäraste anstalten, 40 minuters bilresa från
 Göteborg. God och väl'agad mat.
BILLIGA PRISER
 Middag 3 rätter 2.25

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal
 Tel. 771-08 Grevturgatan 13 (Hörnbutiken)
 NOR: 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt
 urval av Vadstenaspetsar. Motiv och Krugar.
 Bestäl ningar å linneutstyrlar. Order till lands-
 orten expedieras omgående.